

Våldsbejakande

Zomia

2018-02-10

Visst finns det mycket av samarbete, hjälpsamhet och sammanlänkning mellan individer och arter, som bland annat Kropotkins klassiker Ömsesidig hjälp (som finns i svensk nyutgåva) visat. Men varje specifik livsform lever samtidigt på bekostnad av andra livsformer. Och det gäller inte minst människan, som är ett stort, varmblodigt, energi- och utrymmeskrävande däggdjur. De flesta av oss äter andra levande, kännande varelser. Liv har tagits och blod har utgjutits. Men även de av oss som är veganer äter mat som odlats på mark där andra varelser fördrivits, trängts undan och dödat för vår skull. Våra städer, transporter och infrastruktur dominerar jordklotet och skadar och dödar miljö, arter och kännande individer genom våra maskiner och de gifter de släpper ut. Andra tvingas stå tillbaka eller utplånas. Och även om vi alla skulle leva mycket enklare och grönare så skulle vi konkurrera om föda, energi och utrymme med andra. Det finns inget helt igenom ickevåldsigt sätt för människor att trampa runt på det här klotet.

Men inbördes är vi väl ändå fredliga? Nja. Det direkta, dödliga mellanmänskliga våldet ligger på väldigt låga nivåer jämfört med andra dödsorsaker, inte minst i Sverige (trots det är skjutningar och gatuvåld ett ledande tema i nyhetsrapporteringen). Men samtidigt lutar sig våra ”fredliga” samhällen mot hotet om våld genom att till tänderna rustade beväpnade styrkor patrullerar gator och gränser och kollar att alla följer de lagar som makten stiftat. Med ojämna mellanrum uppstår små- och storskaliga strider om dessa förhållanden med dessa vapenarsenaler. Normpersonen i Nord lever i överdådigt överflöd, samtidigt som mer än 800 miljoner människor lider av svält och undernäring, och gränsbevakningen söker med våld skydda ”våra” ekonomiska privilegier. Även inom landets gränser finns inte så få människor som saknar adekvat tillgång till mat och tak över huvudet, medan lagens våld försvarar de rikas ”rätt” att fritt vältra sig i lyx. Vi utarmar också planeten mot bättre vetande och äventyrar kanske inte bara kommande generationers försörjning, utan också vår egen.

Så hur kommer det sig att det är så lätt att ”ta avstånd från våld”, att ”vare emot förstörelse”, att säga sig promota ”bara kärlek och respekt”? En delförklaring är att våldet och förstörelsen har kommit att bli föremål för en alltmer långtgående arbetsfördelning. Längre var det männen som skulle sköta våldet i form av jakt, självförsvar och militärtjänst. Inte konstigt att freds rörelser som sett det problematiska i våldet haft lättare att slå rot bland icke-män. Det här mönstret där våldsspecialisterna i regel är män dröjer sig i mycket kvar, även om strukturen i viss mån utmanas. Men utöver kön är i det moderna samhället arbetsdelningen extremare än någonsin, och människor kan idag leva hela sina liv och sällan eller aldrig se något direkt våld, mer än (hela tiden) på skärmarna. Än mindre behöver de utöva det själva. Och det är ju på många sätt bekvämt. Privilegierade människor kan, även i samma stad, leva på sådan distans från de människor och andra varelser deras livsstil och strukturer konkurrerar ut och dödar att de inte verkar ha några större problem med att se sig som ”goda” och ”fredliga” människor. Utanpå detta kommer den ideologi som

döljer etablissemangets våld och det normaliserade våldet, samtidigt som det lyfter fram och kritiserar "de andras" våld.

Jag var under flera års tid en ganska dogmatisk ickevåldsförespråkare. Det var till och med bland annat detta som ledde mig till anarkismen när jag såg hur centrala våldsbaserade och väpnade organisationer som polis och militär är för staten. Fortfarande är jag en djupt övertygad antimilitarist. Militära styrkor är koncentrerad makt, och, tror jag, kommer aldrig att ge en radikal frihet. Utöver detta har jag både en känsla inför våld, och en analys, som talar för en återhållsam våldsanvändning. En svartvit demonisering av fienden eller en tilltro till våld som konfliktlösning blir problematiskt när vi ser att maktens och förtryckets mekanismer även finns inom oss. Vapeninnehav är och har också alltid varit ett av de centrala och mest effektiva sätten för att upprätthålla ojämna maktförhållanden. Och när vi lägger så mycket energi på att skapa redskap för våld och förstörelse riskerar vi till sist, som idag, att besitta en vapenarsenal som kan utplåna typ allt liv, och som förr eller senare också troligen kommer att göra det om utvecklingen inte vänds. Kampen mot vapenfabriker, kärnvapen och militarism är därför viktig, menar jag.

MEN jag tror att den övergripande inställning till våld som jag länge hade är alltför problematisk. För vad blir följden om en på allvar menar att allt mänskligt våld är dåligt. Om all konkurrens och våldsanvändning är önskad? Vad antyder det i ljuset av att den specifika livsformen, personen, gruppen eller arten alltid existerar delvis på andras bekostnad? Betyder inte det att vi i förlängningen önskar livet av både oss själva, våra vänner och människan som art? Och är detta i så fall verkligen en möjlig och rimlig position?

Att skryta över vår förmenta fredlighet, och tro att våld enbart är något som IS-terrorister och nassar (eller köttätare, eller män, eller soldater, eller jägare, eller kapitalister) lutar sig mot känns i alla fall för mig som en förljugen och självgod förnekelse.

Kanske är det bättre att parallellt med längtan efter en fredligare och mer samarbetsinriktad värld, också acceptera att vi alltid lever delvis på andras bekostnad, och sen sträva efter att ta ansvar för vilka uttryck detta tar sig, och förändra det vi kan och vill förändra? Hur mycket våld som används och i vilka former, och hur mycket utrymme och resurser vi tar från andra går ju åtminstone i någon mån att påverka. Hur mycket av våldet eller konkurrensen som riktas nedåt i hierarkierna, och hur mycket som används till motstånd, är inte skrivet i sten. Det är möjligt att motverka kapitalism, vapenindustrier, djurfabriker, slaveri, mansvälde och fascism. Kanske går de värsta effekterna av klimatförändring och global miljöförstöring ännu att hindra eller bromsa. Men knappast genom att bara snällt be om det.

Hjälpsamhet, gemenskap och fredliga handslag har sin plats, och ett återkommande tema i anarkistisk teori är att det måste finnas ett samband mellan mål och medel. Men även ett mått av våld/ konkurrens behövs om vi ska fortsätta vara levande människor. Motstånd mot förtryck och frihet från mänsklig dominans och

auktoritet har existerat och är i olika utsträckning fortfarande uppnåeligt. Fred på jorden, däremot, har alltid varit, och kommer att förbli en utopi, så länge det finns liv. Så tänker jag idag. Vad tänker du?

Anarchist Archive

anarchist-archive.org · anarchist-archive@riseup.net